

Innst. S. nr. 70

(2001-2002)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Morten Lund om å opprette en ordning med skattefritak for gaver som gis via lokale dugnadsfond til lokal organisasjon som driver virksomhet av ikke-kommersiell karakter

Dokument nr. 8:20 (2001-2002)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

De som gjør en frivillig innsats for idrettslag, skolekorps, sangkor, kulturvern, teaterlag, barne- og ungdomsklubber, helselag og andre samfunnsnyttige lag og foreninger, gjør en innsats som samfunnet ikke har råd til å unnvære.

Forslagsstillerne antar at stadig flere vil ha bedre anledning til å støtte frivillige organisasjoner med penger enn med praktisk arbeid. Samtidig aksepterer de som yter praktisk arbeid i stadig mindre grad at fritida må brukes til å tigge penger for å få laget til å fungere. I dag kommer så lite som 6 pst. av inntektene til frivillige organisasjoner fra private gaver. Forslagsstillerne mener derfor det er nødvendig at det offentlige bidrar med skatteincentiver for å sikre finansieringen av det frivillige arbeidet i framtida. Forslagsstillerne antar at det vil være størst interesse for å bidra med penger til lokale tiltak. Derfor foreslås det at det etableres en ordning som gir skattefradrag for gaver som gis via lokale dugnadsfond, og som skal fungere slik at kvittering fra dugnadsfondet gir rett til fullt inntektsfradrag på selvangivelsen. Dugnadsfondet må levere revisorbekreftet regnskap for det enkelte år, og kontrollere at de som mottar gaver oppfyller de krav som må fastsettes i egne forskrifter.

Ved at den enkelte bidragsyter bestemmer hvem som skal få gaven, trengs det ingen saksbehandling i vanlig forstand knyttet til fondet. Imidlertid må det finnes et styre som har ansvar for at bare de lag som er berettiget ut fra regelverket, kan nyte godt av ordningen. Styret bør være oppnevnt av kommunestyret, og hvert fond bør ha en kommune som sitt geografiske virkeområde.

Forslagsstillerne mener ordningen må kunne omfatte gaver både til drift av et lag og til investeringer for eksempel i et klubbhus, et kulturhus eller museums-

bygg. Hovedkravet må være at lagets virksomhet ikke har et kommersielt formål, dvs. at et eventuelt overskudd i virksomheten går tilbake til lagets formål.

Forslagsstillerne mener den foreslåtte stimuleringsordning rettet mot lokal frivillig aktivitet bør etableres med svært romslige begrensninger for de beløp som kan trekkes fra på selvangivelsen, for eksempel 10 pst. av skattyterens nettoinntekt eller selskapets skattbare overskudd. Det bør fastsettes en nedre grense på for eksempel 500 kroner for å forenkle kontrollen med ordningen.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen etablere det nødvendige regelverk slik at det gis skattefritak for gaver som gis via lokale dugnadsfond til lokal organisasjon som driver virksomhet av ikke-kommersiell karakter."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihaugen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Karl-Anton Swensen, viser til

at dokumentet er forelagt Finansdepartementet ved finansministeren til uttalelse. Svarbrev 3. desember 2001 er vedlagt innstillingen.

Komiteen viser til finansministerens svarbrev, der han bl.a. skriver:

"Forslaget i Dokument 8:20 (2001-2002) innebærer at langt flere innretninger vil kunne omfattes av fradragsregelen, samt at det i hver kommune må etableres et fond med et styre og en administrasjon. En ordning der den enkelte skattyter fører fradraget manuelt på sin selvangivelse, vil øke arbeidsbelastningen på ligningsmyndighetene betydelig. Det må derfor forutsettes at de lokale fondene skal innberette opplysninger om bidrag maskinelt til ligningsmyndighetene. Forslaget vil innebære en administrativt kostbar ordning for alle parter."

Finansministeren viser også til dagens ordning og skriver:

"Etter loven er det ikke noe til hinder for at gaver ytes til en organisasjon med ønske om at den aktuelle gaven skal kanaliseres til et bestemt lag eller en bestemt aktivitet som omfattes av bestemmelsen. En ordning med lokale dugnadsfond er derfor ikke nødvendig for å styre midler til aktiviteter og lag i egen kommune. Den gjeldende ordningen synes så langt ikke å kreve særlig store administrative ressurser, verken hos gavemottakere eller hos myndighetene, og bidrar målrettet til å styre midler til de høyest prioriterte aktiviteter."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, slutter seg til finansministerens vurderinger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er imidlertid av den oppfatning at dagens ordning, med rett til fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner, bør utvides.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen arbeider med forslag om å øke beløpet for fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner betydelig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet ber Regjeringen om at det snarest blir lagt fram et forslag om betydelig økning av fradragets størrelse, slik også finansministeren gir klare signaler om.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om snarest å legge fram forslag om betydelig økning av fradragsberettiget beløp ved gave til frivillige organisasjoner."

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at dagens ordning med skattefrihet for gaver etter skattelovens § 6-50 i svært liten grad bidrar øko-

nomisk til drift av de frivillige organisasjoner. Ifølge svar fra Finansdepartementet datert 12. desember 2001 var det vel 11 000 personer som benyttet dette fradraget i år 2000 med et samlet fradrag på 10 mill. kroner. Den mulighet som finnes for en giver til å øremerke en gave til et lokalt lag eller en lokal aktivitet, synes å være svært lite benyttet.

Dette medlem mener hovedårsakene til at så beskjedne beløp blir gitt, er de snevre beløpsmessige begrensninger samt at folks dugnadsinteresse både når det gjelder å gi av sin tid og sine penger er nært knyttet til eget nærmiljø eller til aktiviteter man selv, familien eller ansatte deltar aktivt i. Det er ut fra dette lett å forstå at så få vil sende penger via en landsomfattende organisasjon når det for eksempel er idrettslaget i egen grend en ønsker å hjelpe.

Dette medlem vil i denne sammenheng vise til funn som er referert i boken "Frivillig innsats, sosial integrasjon, demokrati og økonomi" av Wollebæk, Selle og Lorentzen. Der framgår bl.a.:

- For organisasjonene innebærer det mindre arbeid å overbevise noen om å gi penger enn å gi av tid, for di tid i dag for svært mange er et knappere gode enn penger.
- En dominerende begrunnelse (for frivillig arbeid) er ønske om å gjøre noe konkret i saker som opptar en, men også det å lære noe nytt, bli fornøyd med seg selv.
- De fleste givere foretrekker å støtte lokale forhold.
- Viktigste forutsetning for å gi, er kontroll med og informasjon om hva pengene skal gå til.

Dette medlem mener det ut fra dette vil være svært uheldig om Stortinget nå begrenser seg til å øke beløpsgrensen innafor den ordning som i dag eksisterer og som begrenser seg til organisasjoner med nasjonalt omfang. Det finnes i dag mange lokale aktiviteter av stor betydning for folks trivsel som foregår i regi av foreninger som ikke har økonomisk tilhørighet til en landsomfattende organisasjon. Det vil finnes slike lokale tiltak også utafor de seks formålsgrupper som er listet opp i skattelovens § 6-50.

Dette medlem antar at en organisering med lokale dugnadsfond i hver kommune som skissert i dokumentet innebærer fordeler både når det gjelder å gjøre ordningen og resultatene kjent og når det gjelder kontroll og rapportering. Dette medlem ser det som en hovedsak å etablere nærhet mellom den som deltar med dugnad og det formål innsatsen skal dekke. Andre hensyn kan være medvirkende til at det bør velges en annen organiseringsform, f.eks. at et fond dekker et større geografisk område.

Dette medlem mener det er fullt mulig med enkel, rimelig og trygg administrering av en ordning der et enkelt dugnadsfond omfatter en eller et mindre antall kommuner. Maskinell innberetning til ligningsmyndighetene vil i dag ikke være et problem eller en kostbar ordning.

Dette medlem er enig i at det trengs klare retningslinjer for en slik ordning som skal gi skattefordel, bl.a. for å avgrense hvilke aktiviteter som skal kunne tilgodeses, og at ordningen derfor må baseres på forskrifter fastsatt av departementet.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til regelverk som åpner for skattefritak for gaver som gis via lokale dugnadsfond til lokal organisasjon som driver virksomhet til allmenn nytte av ikke-kommersiell karakter."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om snarest å legge frem forslag om betydelig økning av fradragsberettiget beløp ved gave til frivillige organisasjoner.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til regelverk som åpner for skattefritak for gaver som gis via lokale dugnadsfond til lokal organisasjon som driver virksomhet til allmenn nytte av ikke-kommersiell karakter.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:20 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Morten Lund om å opprette en ordning med skattefritak for gaver som gis via lokale dugnadsfond til lokal organisasjon som driver virksomhet av ikke-kommersiell karakter - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 13. desember 2001

Siv Jensen
leder

Gjermund Hagesæter
ordfører

Ingebrigt S. Sørfohn
sekretær

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/finansminister Per-Kristian Foss til Stortinget datert 3. desember

Dokument 8:20 (2001-2002) - forslag om en ordning med skattefritak for gaver som gis via lokale dugnadsfond til lokal organisasjon som driver virksomhet av ikke-kommersiell karakter

Jeg viser til brev fra finanskomiteen av 22. november 2001, der det bes om en uttalelse til det nevnte forslaget.

Jeg vil innledningsvis si meg enig med forslagsstillerne i at de frivillige organisasjonene gjør en innsats som samfunnet ikke kan unnvære. I tråd med Samarbeidsregjeringen sikte på å styrke de frivillige organisasjonenes stilling i løpet av stortingsperioden 2001-2005. Det er naturlig at dette skjer i en budsjettmessig sammenheng.

I nevnte Dokument 8:20 (2001-2002) foreslås det en ordning med "fullt inntektsfradrag på selvangivelsen" for gaver som ytes til organisasjoner som driver virksomhet av ikke-kommersiell karakter. Forslaget gjelder alle "samfunnsnyttige lag og foreninger", herunder lag og foreninger som driver fritidspregede aktiviteter for voksne medlemmer, for eksempel idretts- og mosjonsaktiviteter, sang og teater. Midlene skal kanaliseres gjennom lokale dugnadsfond som skal opprettes i hver kommune. De lokale dugnadsfondene, som skal få sitt styre oppnevnt av kommunestyret, skal kontrollere at de lag som mottar gaver oppfyller vilkårene.

Bakgrunnen for forslaget er at stadig flere antas å ha bedre anledning til å støtte lokalt frivillig arbeid med penger enn med praktisk arbeid. Forslagsstillerne mener derfor at det er nødvendig at det offentlige bidrar med skatteincentiver for å sikre finansieringen av det frivillige arbeidet. Det legges også vekt på at interessen for å gi gaver blir større dersom gaven går direkte til lokale lag og foreninger.

Bestemmelsen i skatteloven § 6-50, som ble innført med virkning fra og med inntektsåret 2000, gir skattytere rett til fradrag ved inntektsfastsettelsen for gaver til visse frivillige organisasjoner når gaven utgjør minst 500 kroner i det året gaven gis. Fradraget kan sammen med fradrag for betalt fagforeningskontingent etter skatteloven § 6-20 ikke utgjøre mer enn 900 kroner. Som nevnt foran vil Regjeringen på et senere tidspunkt foreslå å øke beløpet for gaver til visse frivillige organisasjoner betydelig.

Fradragsretten omfatter bidrag til organisasjoner som ikke har erverv til formål, og som driver:

- omsorgs- og helsefremmende arbeid for barn eller ungdom, og for eldre, syke, funksjonshemmede eller andre svakstilte grupper,
- barne- og ungdomsrettet arbeid innen musikk, teater, litteratur, dans, idrett, friluftsliv o.l.,
- religiøs eller annen livssynsrettet virksomhet,
- virksomhet til vern av menneskerettigheter eller utviklingshjelp,
- katastrofehjelp og virksomhet til forebygging av ulykker og skader, eller
- kulturvern, miljøvern, naturvern eller dyrevern.

Ordningen er begrenset til organisasjoner som har et nasjonalt omfang. Stiftelser må oppfylle vilkårene i lov om stiftelser m.m. § 14 og motta offentlig støtte.

Skattedirektoratet fører et sentralt register over organisasjoner som er forhåndsgodkjent for å motta gaver med rett til inntektsfradrag for giveren. Godkjente institusjoner føres opp på en egen liste som tas inn i Skattedirektoratets Lignings-ABC. Organisasjonene plikter å inngi opplysninger om fradragsberettigede gaver maskinelt til ligningsmyndighetene. Opplysningene brukes ved utskrivning av forhåndsutfyllt selvangivelse.

Etter loven er det ikke noe til hinder for at gaver ytes til en organisasjon med ønske om at den aktuelle gaven skal kanaliseres til et bestemt lag eller en bestemt aktivitet som omfattes av bestemmelsen. En ordning med lokale dugnadsfond er derfor ikke nødvendig for å styre midler til aktiviteter og lag i egen kommune. Den gjeldende ordningen synes så langt ikke å kreve særlig store administrative ressurser, verken hos gavemottakerne eller hos myndighetene, og bidrar målrettet til å styre midler til de høyest prioriterte aktiviteter.

Forslaget i Dokument 8:20 (2001-2002) innebærer at langt flere innretninger vil kunne omfattes av fradragsregelen, samt at det i hver kommune må etableres et fond med et styre og en administrasjon. En ordning der den enkelte skattyter fører fradraget manuelt på sin selvangivelse, vil øke arbeidsbelastningen på ligningsmyndighetene betydelig. Det må derfor forutsettes at de lokale fondene skal innberette opplysninger om bidrag maskinelt til ligningsmyndighetene. Forslaget vil innebære en administrativt kostbar ordning for alle parter.

Den foreslåtte ordningen vil omfatte organisasjoner med formål som det neppe er særlig grunn til å yte indirekte støtte gjennom en fradragsordning. Jeg anser at blant annet hobby- og fritidspregede aktiviteter for voksne ikke bør få konkurrere om gaver til barne- og ungdomsaktiviteter og de andre prioriterte formålene som er nevnt i skatteloven § 6-50. Voksne personer bør i hovedsak selv finansiere sine hobbyer og fritidsaktiviteter med beskattede midler.

For øvrig bemerkes at det må antas å være meget vanskelig å finne en egnet avgrensning av ordningens omfang. Det omfattende og vage begrepet "samfunnsnyttig" egner seg svært dårlig til dette formålet.

På bakgrunn av det som her er sagt frarår jeg innføring av en slik ordning som er foreslått.

Avslutningsvis opplyser jeg at Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2002 vil legge frem mulighetene for utvidelse av ordningen med fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner. I denne forbindelse nevnes også at Regjeringen i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 har foreslått å øke bevilgningene til frivillige organisasjoner med 100 mill. kroner i forhold til Regjeringen Stoltenbergs forslag, for å kompensere fullt ut for merkostnader som følge av endringen i merverdiavgiftsloven.